

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Komission tiedonanto sekä ehdotukset EU:n monivuotista rahoituskehystä 2021-2027 koskevaksi välitarkistukseksi

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Ukrainan tukivälineen perustamisesta monivuotisten rahoituskehysten välitarkastelun yhteydessä

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi vuosia 2021-2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyn vahvistamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta (rahoituskehysasetus)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen perustamisesta (STEP)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Komission tiedonanto sekä ehdotukset EU:n monivuotista rahoituskehystä 2021—2027 koskevaksi välitarkistukseksi (E 17/2023 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Ukrainan tukivälineen perustamisesta monivuotisten rahoituskehysten välitarkastelun yhteydessä (U 36/2023 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi vuosia 2021—2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyn vahvistamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta (rahoituskehysasetus) (U 38/2023 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen perustamisesta (STEP) (U 41/2023 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Joanna Tikkanen, valtioneuvoston kanslia
- avustava vastuuvirkamies Juho Mikkonen, ulkoministeriö
- tiiminvetäjä Jussi Soini, ulkoministeriö
- neuvotteleva virkamies Vesa Kulmala, valtiovarainministeriö
- johtaja Mikko Vähä-Sipilä, työ- ja elinkeinoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- akatemiaturkija Timo Miettinen, Helsingin yliopisto, Eurooppa-tutkimuksen keskus

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio antoi 20.6.2023 vuosia 2021—2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyn väliarvion komission tiedonantona (COM (2023) 336 final). Osana välitarkastelun kokonaisuutta komissio antoi lisäksi lainsäädäntöehdotukset rahoituskehysasetuksen (COM (2023) 337 final) muuttamisesta, Ukrainan tukivälineen perustamisesta (COM (2023) 338) ja Strategisten teknologioiden (jäljempänä STEP) kehysvälineen perustamisesta sekä siihen liittyvän direktiivin ja eräiden asetusten muuttamisesta (COM (2023) 336 final). Tästä kokonaisuudesta valtioneuvosto informoi eduskuntaa E- kirjelmällä (E 17/2023 vp). Tiedonantoa täydennettiin alla kuvatuilla U- kirjelmillä.

U-kirjelmä 38/2023 vp sisältää komission rahoituskehysasetukseen ehdottamien lainsäädäntömuutosten yksityiskohdat. Komissio ehdottaa kirjelmässä sitoumusmäärärahojen enimmäismäärän korottamista vuosiksi 2024—2027 ja kahden uuden rahoituskehyn ulkopuolisen temaattisen erityisvälineen perustamista: Ukraina-varauksella turvattaisiin rahoitustuki Ukrainalle ja EURI-välineellä katettaisiin yleisen korkotason nousun myötä kasvaneet elpymisvälineen lainanhoitokulut niiltä osin kuin rahoituskehyksessä alun perin varatut varat osoittautuvat riittämättömiksi. Lisäksi komissio ehdottaa mm. solidaarisuus- ja hätäapuvarauksen sekä joustovälineen enimmäismäärien korottamista, maksumäärärahojen enimmäismäärän korottamista vuosiksi 2026—2027 sekä uusien erityisvälineiden aiheuttamien teknisten päivitysten tekemistä.

Komissio toteaa lisäksi, että joulukuussa 2021 annettu ehdotus rahoituskehysasetuksen muuttamisesta ilmastotoimien sosiaalirahaston rahoittamiseksi (U 22/2022 vp) on vanhentunut. Tämän vuoksi komissio esittää, että nyt annettu rahoituskehysasetuksen muutosehdotus korvaa aiemman ehdotuksen, joka on tarkoitus aikanaan myös virallisesti peruuttaa.

U-kirjelmä 36/2023 vp sisältää komission ehdotuksen uudesta Ukrainan tukivälineen perustamisesta koskevasta asetuksesta. Komission asetusehdotus sisältää yleiset säännökset, rahoituksen ja täytäntöönpanon sekä ehdotuksen kolmesta pilarista: Ukraina-suunnitelma, Ukrainan investointikehys, Unionin liittymistuki ja tukitoimenpiteet. Lisäksi ehdotus sisältää mm. toimenpiteitä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi sekä työohjelmat, seurannan ja raportoinnin arvioinnin.

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp

U-kirjelmä 41/2023 vp koskee komission asetusehdotusta uuden Euroopan Strategisten teknologioiden (myöhemmin STEP) -kehysvälineen perustamisesta. STEP-kehysvälineellä on tarkoitus vahvistaa ja joustavoittaa olemassa olevia EU:n välineitä ja hyödyntää olemassa olevia ohjelmia, kuten InvestEU-ohjelmaa, innovaatorahastoa, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa, Euroopan puolustusrahastoa, elpymis- ja palautumistukivälinettä (RRF) ja koheesiopolitiikan rahastoja.

Valtioneuvoston kanta

Komission tiedonannon kokonaisuudesta laaditussa valtioneuvoston selvityksessä E 17/2023 vp olevia valtioneuvoston kantoja on täydennetty lainsäädäntöehdotuksia koskevissa edellä mainituissa U-kirjelmissä: U 36/2023 vp, U 38/2023 vp ja U 41/2023 vp.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotusten taustaa

Euroopan unioni (EU) on kohdannut useita odottamattomia kriisejä vuoden 2020 jälkeen, jolloin nykyinen vuosia 2021—2027 koskeva monivuotinen rahoituskehys hyväksyttiin. Näitä ovat mm. pitkittynyt koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja siitä seurannut energiakriisi. Haasteita ovat lisänneet myös jyrkästi noussut inflaatio, nopea korkotason kohoaminen, kiristynyt globaali kilpailu sekä unioniin suuntautunut maahanmuutto. Lisäksi geopolitiittinen epävakaus, kriisit sekä luonnonkatastrofit ovat lisänneet tarvetta hätäavulle ja humanitaariselle tuelle.

EU on vastannut näihin haasteisiin hyödyntämällä talousarvion olemassa olevia joustomahdollisuuksia. Kuluhan rahoituskehyskauden joustot ja marginaalit ovat siten lähes kokonaan hyödynnetty tai varattu uusiin tarpeisiin. Komission mukaan kehityksessä ei myöskään ole enää mahdollisuutta varojen laajamittaiselle uudelleenkohdennukselle.

Näistä syistä komissio esittää välitarkastuksessa kehyskauden loppuvuosille lisärahoitusta olemassa olevien varojen uudelleenkohdentamisen sijaan.

Ehdotusten taloudelliset kokonaisvaikutukset

Komissio esittää yhteensä noin 100 mrd. euron lisärahoitusta vuosille 2024—2027.

Ehdotetut lisäykset kasvattaisivat Suomen EU-maksuja arviolta yhteensä 1,1 mrd. eurolla vuosina 2024—2027, joka olisi vuositasona noin 267 milj. euroa (U-kirjelmän 38/2023 vp mukaan). Tämä sisältää komission alustavan arvion mukaisen Ukraina-välineen 17 mrd. euron avustustuotoisen tuen sekä 19 mrd. euron EURI-varauksen (elpymisvälineen korkokulut) lisätarpeen. Tämän lisäksi Suomen ensisijainen vastuu Ukrainan 33 mrd. euron lainamutoisesta rahoituksesta olisi noin 535 milj. euroa.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston kannan mukaisesti, että komission ehdotus ei ole Suomen tavoitteiden mukainen, koska se avaa rahoituskehysten ja sisältää huomattavaa lisärahoitusta uu-

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp

delleenkohdentamisen sijaan. EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämällä Suomen nettomaksuosuuden kasvua.

Valiokunta pitää myös valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että komission esittämän rahoituksen mitoituksen ja kohdentamisen tarpeellisuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta rahoituskehyksen sisäisten politiikka-alojen kohdalla vielä arvioidaan. Toisaalta valiokunta ymmärtää olemassa olevat EU:n oikeudelliset velvoitteet ja toimintaympäristön muutoksen myötä lisääntyneet tarpeet. Keskeistä on kuitenkin valtioneuvoston kannan mukaisesti priorisoida rahoitustarpeita ja selvittää edelleen mahdollisuuksia rahoituksen uudelleenkohdentamiseen.

Muita nostoja

Ukraina-varaus. Komissio ehdottaa uuden rahoituskehyksen ulkopuolisen väliaikaisen erityisvälineen perustamista Ukrainan tukemiseksi. Väline koostuisi lainoista ja avustuksista ja olisi yhteensä enintään 50 mrd. euroa.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että valtioneuvosto sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. Uuteen väliaikaiseen rahoitusvälineeseen valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ja myös valiokunta pitää sitä perusteltuna. Valtioneuvoston kannassa todetaan lisäksi, että rahoituskehysasetuksessa tulisi asettaa vuotuinen enimmäismäärä Ukrainalle maksettaville avustuksille. Valiokunta korostaa kuitenkin valtioneuvoston tavoin, ettei se saa vaarantaa Ukrainan tuen jatkuvuutta.

Muuttoliike ja ulkoiset haasteet. Komissio ehdottaa yhteensä noin 15 mrd. euron lisäyksiä muuttoliikkeen hallintaan. Valiokunta suhtautuu ehdotukseen avoimesti ja korostaa muuttoliikkeen hallinnan ja EU:n vahvojen ulkorajojen tärkeää merkitystä. Lisätarpeet tulisi kuitenkin kattaa valtioneuvoston kannan mukaisesti ensisijaisesti uudelleenkohdennuksin.

EURI-väline. Komissio ehdottaa uuden EURI-välineen perustamista. Sen tarkoitus olisi kattaa elpymisvälineen lainanotosta aiheutuvien rahoituskustannusten nousu siltä osin, mikä ylittää vuonna 2020 varatut enimmäismäärät. Ehdotus ei sisällä välineelle asetettua enimmäismäärää tai vuotuista kattoa.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena uuden EURI-välineen perustamista, vaan kohonneet kustannukset tulisi kattaa ensisijaisesti rahoituskehyksen sisällä. EU:n oikeudelliset velvoitteet on kuitenkin huomioitava ja varmistettava, että ne hoidetaan kaikissa olosuhteissa. Valtioneuvoston kanta on tältäkin osin valiokunnan hyväksyttävissä eli toissijaisesti Suomi on valmis tarkastelemaan enimmäismäärien rajattua korottamista, mikäli uudelleenkohdennukset eivät olisi riittävällä tavalla mahdollisia.

Mikäli neuvotteluissa kuitenkin päädyttäisiin EURI-välineen tapaiseen rahoituskehyksen enimmäismäärien ulkopuoliseen ratkaisuun, on erittäin tärkeää huolehtia välineen tarkkarajaisuudesta.

Euroopan strategisten teknologioiden (STEP) kehysväline. Komissio ehdottaa uuden STEP-kehysvälineen perustamista, jolla tuetaan strategisten teknologioiden, kuten puhtaan teknologian, bioteknologian sekä digitaalisten teknologioiden, kehittämistä ja valmistusta unionissa. STEP-

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp

väline hyödyntäisi olemassa olevia EU:n välineitä ja ohjelmia, kuten InvestEU-ohjelmaa, Horisontti Eurooppa-puiteohjelmaa, Euroopan puolustusrahastoa, innovaatorahastoa ja koheesiopolitiikan rahastoja. Kohdennettuihin ohjelmiin komissio ehdottaa 10 mrd. euron lisärahoitusta. Ehdotus voidaan nähdä myös korvaavana ratkaisuna aiemmin esitetyille ns. suvereniteettirahastolle.

Valiokunta tukee valtioneuvoston kannan mukaisesti STEP-kehysvälineen tavoitetta koordinoida toimia ja rahoitusta tarkkaan määrätyillä aloilla. Komission ehdotus sisältää kuitenkin useita ohjelmakohtaisia muutoksia EU-säädöksiin, mm. innovaatorahaston rahoitusmalliin ja rahanjakoon, mihin valtioneuvosto kiinnittää kannassaan kriittistä huomiota. Valiokunta painottaa, että tiede- ja innovaatiotoiminnan periaatteiden mukaisesti rahoituksen kanavointi pitäisi toteuttaa markkinaehtoisesti avoimeen hankehakuun pohjautuen, eikä ennalta määriteltujen jäsenvaltio-, alue-, tai muiden kiintiöiden tai BKT-pohjan perusteella. Tavoitteena tulisi valtioneuvoston linjauksen mukaisesti olla rahoituksen kohdentaminen eri ohjelmissa nykyisten kriteerien mukaisesti. Lisäksi yleisenä periaatteena tulee korostaa kansallisen osarahoituksen merkitystä EU-rahoituksen toimeenpanossa. Ehdotus edellyttää yksityiskohtaista tarkastelua ja arviointia myös valtiontukinäkökulmasta valtioneuvoston linjaamalla tavalla.

Hallintomenot. Hallintomenojen osalta komissio esittää 1,9 mrd. euron lisäystä, mikä johtuu kohonneista energia- ja inflaatiokustannuksista sekä EU-tasolla lisääntyneistä tehtävistä.

Valiokunta pitää tärkeänä järjestelmien yksinkertaistamista ja hallinnollisen taakan vähentämistä sekä EU-tasolla että kansallisesti ja muutenkin rahoituksen tuloksellisuuden parantamista. Valtioneuvoston kannan mukaisesti EU:n toimielinten ja virastojen tulee pyrkiä tehostamaan toimintaansa ja etsiä mahdollisia säästökohteita. Lisätarpeet tulisi siten kattaa uudelleenkohdennuksin.

Joustoväline. Komissio mukaan on myös tarvetta kasvattaa EU:n budjetin joustavuutta ja yleistä varautumista, minkä takia se esittää rahoituskehyksen ulkopuolisen joustovälineen rahoituksen kasvattamista 3 mrd. eurolla.

Valiokunta tunnistaa valtioneuvoston tavoin tarpeen riittävälle rahoituskehyksen sisäiselle joustovaralle käytettäväksi mahdollisiin ennakoimattomiin menoihin. Sen sijaan komission ehdotukseen kehyksen ulkopuolisen joustovälineen enimmäismäärän kasvattamisesta myös valiokunta suhtautuu varauksellisesti.

Lopuksi

Valiokunta korostaa, että jatkoneuvotteluissa on noudatettava tiukkaa budjettikuria ja huolehdittava siitä, että Suomen nettomaksuasema on kohtuullinen ja oikeudenmukainen ja siinä huomioidaan Suomen taloustilanne. Tavoitteena tulee olla, että menot rahoitettaisiin rahoituskehyksen sitoumus- ja maksumäärärahojen enimmäismäärien puitteissa ja rahoituskehyksen ulkopuolisia välineitä tulisi olla vain perustelluissa tapauksissa.

Tärkeää on, että valtioneuvosto kirjelmiensä mukaisesti määrittelee lopullisen kantansa komission ehdotuksiin Suomen kokonaisedun lähtökohdista.

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 29.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr

jäsen Seppo Eskelinen sd

jäsen Janne Heikkinen kok

jäsen Timo Heinonen kok

jäsen Jari Koskela ps

jäsen Aki Lindén sd

jäsen Mika Lintilä kesk

jäsen Joona Räsänen sd

jäsen Hanna Sarkkinen vas

jäsen Sari Sarkomaa kok

jäsen Sami Savio ps

jäsen Ville Valkonen kok

jäsen Pia Viitanen sd

varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok

varajäsen Janne Jukkola kok

varajäsen Mikko Lundén ps

varajäsen Lauri Lyly sd

varajäsen Riitta Mäkinen sd

varajäsen Saku Nikkanen sd

varajäsen Jari Ronkainen ps

varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mari Nuutila

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1 /vihr

Perustelut

Euroopan komission ehdotukset EU:n monivuotista rahoituskehitystä 2021—2027 kohtaan ovat ymmärrettäviä vallitsevassa tilanteessa. Useiden Eurooppaa ja maailmaa kohdanneiden kriisien jälkeen on perusteltua etsiä jäljellä olevan rahoituskehyskauden välttämättömien menojen kattamiseen uusia ratkaisuja. Nämä ratkaisut olisi lähtökohtaisesti hyvä löytää kohdentamalla varoja uudelleen rahoituskehityksen sisällä.

Kuten valiokuntakin toteaa, olemassa olevan rahoituskehityksen joustovara ja marginaalit on kuitenkin loppuun kulutettu ja vaihtoehdot varojen uudelleen kohdentamiselle ovat vähäiset. Näin ollen rahoituskehityksessä pitäytymistä ei tule pitää aivan välttämättömänä ehtona ratkaisujen löytämiseksi, vaan Suomen on oltava valmis viime sijassa neuvottelemaan joustoja myös rahoituskehityksen ulkopuolelta.

Rahoituskehityksen tulkitseminen liian rajoittavasti vähentää unionin käytössä olevaa taloudellista liikkumavaraa esimerkiksi Ukrainan tukemiseen sodan jatkuessa. On välttämätöntä, ettei Euroopan unionin tuki Ukrainalle jatkossakaan missään tilanteessa keskeydy. Euroopan on seistävä Ukrainan rinnalla. Ukrainan tuen jatkon turvaamisen on oltava Suomen ensisijainen tavoite jatkoneuvotteluissa.

Strategisten teknologioiden kehittäminen Euroopassa on olennaista paitsi tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi, myös niiden turvallisuuspoliittisten ulottuvuuksien takia. Euroopan on kehitettävä omaa kyvykkyyttään ja vähennettävä riippuvuuttaan ulkoisista toimijoista eurooppalaisen kriisinkestävyyden kehittämiseksi. Tämä nähtiin myös energiakriisin yhteydessä, jossa uusiutuva energia mahdollisti Euroopan irtikykentää fossiilisista tuontipolttoaineista. Suomen etu on, että strategisten teknologioiden kehittämistä tehdään yhteisesti Euroopan unionin tasolla, eikä ainoastaan kunkin jäsenvaltion omien valtiontukien kautta. Siksi STEP-välineen kaltaista ratkaisua voidaan pitää lähtökohtaisesti kannatettavana. Valtioneuvoston kriittiset huomiot STEP-välineen yksityiskohdista ovat kuitenkin perusteltuja.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon Suomen kannasta linjatessaan.

Helsingissä 29.9.2023

Saara Hyrkkö vihr

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2 /vas

Perustelut

Niin komission esityksessä, valtioneuvoston kannassa kuin valtiovarainvaliokunnan lausunnossa todetaan olosuhteiden ja tarpeiden muuttuneen oleellisesti sen jälkeen, kun EU:n nykyinen vuosisia 2021—2027 koskeva monivuotinen rahoituskehys hyväksyttiin. Muun muassa maailmanlaajuinen pitkittynyt koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja siitä seurannut energiakriisi, kasvaneet geopoliittiset jännitteet, lisääntynyt tarve strategiseen omavaraisuuteen, ilmastokriisin syveneminen, luontokadon paheneminen ja luonnonkatastrofit, aiheellinen pelko kestävyystavoitteidemme karkaamisesta, talouden haastava kehitys sekä korkojen voimakas nousu ovat edellyttäneet suurempia panostuksia ja investointeja kuin mitä tuolloin ennakoitiin.

Monivuotisen rahoituskehysten puitteissa EU on tähän asti vastannut näihin haasteisiin hyödyntämällä talousarvion olemassa olevia joustomahdollisuuksia. Kuten valiokunnan kuulemisissa on käynyt ilmi, ovat kuluvan rahoituskehyskauden joustot ja marginaalit lähes kokonaan käytetty, eikä kehityksessä ole enää merkittäviä mahdollisuuksia varojen uudelleenkohdennuksille. Tarpeet lisärahoitukselle ovat kuitenkin edelleen merkittäviä, ja lisärahoituksen ehdotettu kohdennus pääsääntöisesti perusteltua.

Varojen priorisointeja ja uudelleenkohdennuksia on syytä tehdä, mikäli niille ilmenee perusteltuja kohteita ja ne ovat poliittisesti mahdollisia. Valtiovarainvaliokunnan saaman tiedon perusteella ei kuitenkaan ole realistista olettaa, että perustellut rahoitustarpeet voitaisiin kattaa uudelleenkohdennuksin. Kokonaisrahoituksen tarve on olosuhteiden radikaaleista muutoksista johtuen suurempi kuin mitä nykyisestä rahoituskehyksestä sovittaessa ounasteltiin, ja liikkumavara on käytetty. Valiokuntakin tiedostaa lausunnossaan "olemassa olevat EU:n oikeudelliset velvoitteet ja toimintaympäristön muutoksen myötä lisääntyneet tarpeet". Lisäksi kun huomioi, kuinka vaikeat ja pitkät neuvottelut nykyistä sopua edelsivät, olisi sovun löytäminen siitä mistä karsitaan todennäköisesti mahdotonta.

Pyrkimys siihen ettei Suomen jäsenmaksuosuus kasvaisi on ymmärrettävä, mutta näissä olosuhteissa epärealistinen. Käytännössä valtioneuvoston ja valiokunnan esittämä toimintalinja edellyttäisi, että EU:ssa sovittaisiin yhteisesti vähimmilläänkin useiden kymmenien miljardien eurojen leikkauksista joistakin kohteista (ehdotetun lisärahoituksen kokonaismittakaavan ollessa noin 100 mrd.). Suomen kannan ja toimintalinjan neuvotteluissa on syytä olla realistinen ja joustava.

Valiokunnan tavoin pidämme tärkeänä, että valtioneuvosto sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja suhtautuu myönteisesti väliaikaiseen rahoitusvälineeseen. Ehdotusta siitä, että rahoituskehysasetuksessa tulisi asettaa vuotuinen enimmäismäärä Ukrainalle maksettaville avustuksille, voi kuitenkin pitää ongelmallisena, koska Ukrainan alueen tulevaa kehitystä ja aputarvetta on mahdoton ennakoida seuraavaksi neljäksi vuodeksi. Valtioneuvoston ja valiokunnan tavoin korostamme, ettei Ukrainan tuen jatkuvuus saa vaarantua.

Ehdotetun Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP) tavoite vauhdittaa strategista kaksoissiirtymää ja sisältää tukea puhtaiden teknologioiden, bioteknologian sekä digitaalis-

Valiokunnan lausunto VaVL 1/2023 vp
Eriävä mielipide 2

ten teknologioiden kehittämiseen ja valmistukseen olemassa olevia rahoitusinstrumentteja hyödyntäen. Kuten valiokunta toteaa, voi ehdotuksen nähdä korvaavana ratkaisuna aiemmin esitetylle ns. suvereniteettirahastolle. Tuemme STEP-välinettä ja sen tavoitteita, ja pidämme myös lisärahoitusta näiden tavoitteiden edistämiseen perusteltuna, mutta valiokunnan ja valtioneuvoston tavoin suhtaudumme kriittisesti esimerkiksi bruttokansantuoteperusteisten kriteerien asettamiseen rahoitusmallin soveltamiseen, joka on ristiriidassa tiede- ja innovaatiotoiminnan yleisten periaatteiden kanssa ja edustaisi tältä osin heikennystä nykykriteeristöihin.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon Suomen kannasta linjatessaan.

Helsingissä 29.9.2023

Hanna Sarkkinen vas